

A. 11.

1868

A. 5877.

- 75 ✓

Geesti-rahwa mõnnus

Kalender

ehf

Läht-ramat

1868

aasta peäle, pärrast

Issanda Jesusse Kristusse
sündimist.

Sel aastal on 366 päwa.

Kurresare liinas,
trükkitud ja müia Ch. Asfatrech jures.

981-82

Märkide selletamine.

Noor = ku.

Esimesse werend.

Täis = ku.

Viimne werend.

P. tähendab: Pühha, **p.** tähendab: pääw, **e. l.** tähendab: enne lounat ja **p. l.** tähendab: pärast lounat.

Joulo = ja Wastla = päwa wahhet on 7 nädalat ja 1 pääw.

Von der Censur gestattet.

Dorpat, den 16. August 1867.

Nr. 95

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatukogu

38439

Uastaid arwatakse tännawo:

Railma Iomiseft	5817
Meie kalli Jõsanda Jeesuse Kristuse sündimiseft	1868
Tarto linna ülesehitamiseft	838
Risti usso Riimale tullemiseft	677
Tallinna ülesehitamiseft	649
Berno linna allustamiseft	613
Püsti rohho leidmiseft	526
Ramatude trükitimiseft	428
Lutteruse õigeusso üleswõtmiseft	351
Wannast kakkust	211
Wäe Branturki minnemiseft	190
Toompä põllemiseft	184
Eurest näljast Riia- ja Tallinna maal	173
Peterburgi linna ülesehitamiseft	165
Teiseft kakkust	158
Meie Ma Wennerigi wallitsuse alla samiseft	158
Tarto sure koli allustamiseft	66
Ude rōuge de pannemiseft	65
Prantsuse Moskwa ollemiseft	56
Geesti ma priiduse kulutuseseft	51
Meie sure Keisri Herra Aleksandri II. sünd.	50
Riia ma priiduse kulutuseseft	49
Jummalatenistuseft uue kiriko seaduse järele	34
Krimmi sõa hakkatuseseft	14
Meie Keisri Herra Aleksandri II. wall. hat.	13
Wiimseft hinge kirjutuseft	10
Wenne ma priiduse kulutuseseft	7

Neäri pääw. — Kristusse ümberleikamisest. Lut. 2, 21.

1 Esmasp.	Neäri pääw.	Uita Jummal!
2 Teisip.	Abel, Set	Rülm
3 Keisnäd.	Enof	
4 Neljasp.	Metusala	6, 34, p. 1.
5 Rede.	Simon	ja selge
6 Laup.	3. Kunninga P.	taewas.

1. P. p. 3. R. P. — Jesus 12 aastat wanna.
Lut. 2, 41—52.

7 Pühhap.	Julianus	Lormised
8 Esmasp.	Erart	ilmad.
9 Teisip.	Beatus	
10 Keisnäd.	Paawli pääw	Ränge
11 Neljasp.	Enrain	
12 Rede.	Rein	8, 48, p. 1.
13 Laup.	Hilarius	külm.

2. P. p. 3. R. P. — Rana linna pulmast. Joan. 2, 1—11.

14 Pühhap.	Robert	Selged
15 Esmasp.	Tiidrik	ilmad.
16 Teisip.	Kiisbert	
17 Keisnäd.	Tönnisse pääw	Pehme

18 Neljasp.	Uksel	ilm.
19 Rede.	Sara	
20 Laup.	W a a b. Seb. p.	7, 46, p. 1.

3. P. p. 3. R. P. — Pealikust Kapernauma-linnas.
Matt. 8, 1—13.

21 Pühhap.	Neto	annab
22 Esmasp.	Magdalena	paljo
23 Teisip.	Lota	lund.
24 Keisnäd.	Timoteus	
25 Neljasp.	Paawli ümb.	Selge
26 Rede	Polikarpus	
27 Laup.	Krisostomus	11, 5, e. 1.

9. P. e. R. üll. P. — Wina mäest. Matt. 20, 1—16.

28 Pühha.	Karel	taewas
29 Esmasp.	Samuel	ja
30 Teisip.	Udelgund	külm.
31 Keisnäd.	Un	

1. sel touseb päike k. 8, 42 min.; lähkäs loja k. 3, 36 min.
11. mal touseb päike k. 8, 26 min.; lähkäs loja k. 3, 58 min.
21. sel touseb päike k. 8, 7 min.; lähkäs loja k. 4, 21 min.

1 Neljap.	Birrita	Rülm
2 Rede	Rüünla pääw	
3 Laup.	Hanna	 10, 47' e. l.

8. P. e. Kr. üll. P. — Rülwi = mehhest. Lut. 8, 4—15.		
4 Pühhap.	Beronika	lähhäb
5 Esmasp.	Agata	
6 Teisip.	Lora	langemaks.
7 Restnäd.	Rikard	
8 Neljap.	Salomon	Tuulsed
9 Rede	Apollonia	
10 Laup.	Kolastika	ilmad.

Paasto Pühha. — Pimmedast tee äres. Lut. 18, 31—43.		
11 Pühhap.	Edu	 3, 50' p. l.
12 Esmasp.	Gilalia	
13 Teisip.	Wastla pääw	
14 Restnäd.	Tuhka pääw	Rülm.
15 Neljap.	Waušina	Miisked
16 Rede	Zula	
17 Laup.	Konstantin	uddused

1. P. Paastus. — Kristusse kiusatusesf. Matt. 4, 1—11.

18 Pühhap.	Konfordia	
19 Esmasp.	Simeon Apost.	 6, 19' e. l.
20 Teisip.	Eigarin	
21 Restnäd.	Palwe pääw	ilmad.
22 Neljap.	Peetri pääw	Lumme.
23 Rede	Mina	
24 Laup.	Maddise pääw	faddo

2. P. Paastus. — Kananea = ma naesest. Matt. 15, 21—28.

25 Pühhap.	Wiktör	 9, 52' p. l.
26 Esmasp.	Nestor	
27 Teisip.	Leander	
28 Restnäd.	Iustus	ja
29 Neljap.	Urbanus	fulla.

11el touseb päike t. 7, 41 min.; lähhäb loja t. 4, 48 min.
11mal touseb päike t. 7, 16 min.; lähhäb loja t. 5, 12 min.
21el touseb päike t. 6, 48 min.; lähhäb loja t. 5, 36 min.

1 Rede	Albinus	
2 Laup.	Medea	Selge

3. P. Paastus. — Kristus aiab kurratid wälja.
Lut. 11, 14—28.

3 Pühhap.	Kadde	 4, 59' e. l.
4 Gsmasp.	Adrian	
5 Teisip.	Angelus	
6 Kesknäd.	Kotwrid	taewas,
7 Neljap.	Perpetua	
8 Rede	Põri pããw	weike
9 Laup.	Brudensius	fälm.

4. P. Paastus. — 5000 mehhe sõõtmisest. Joan. 6.
1—15.

10 Pühhap.	Mikeus	Selged
11 Gsmasp.	Konstantin	
12 Teisip.	Kregor	 8, 29' e. l.
13 Kesknäd.	Ernst	ja
14 Neljap.	Safarias	
15 Rede	Matilde	kulmad
16 Laup.	Aleksander	ilmad,

5. P. Paastus. — Jesus kinnidega wiasatud.
Joan. 8, 46—59.

17 Pühhap.	Truta	wahhel
18 Gsmasp.	Kaabriel	
19 Teisip.	Josep	 1, 56' p. l.
20 Kesknäd.	Olga	
21 Neljap.	Pent	lumme
22 Rede	Kamael	
23 Laup.	Tiits	saddo.

6. P. P. — Kristusse sisse-sõitmisest. Matt. 21, 1—9.

24 Pühhap.	Palmi punde P.	Niisked
25 Gsmasp.	Paast Maria p.	
26 Teisip.	Manuel	 8, 47' e. l.
27 Kesknäd.	Kustaw	
28 Neljap.	Suur Neljap.	tuulsed
29 Rede	Suur Rede	
30 Laup.	Adonius	ilmad.

Kr. üll. P. — Kristusse üllestouõmisest. Mark. 16, 1—8.

31 Pühhap. | 1. Kr. üllest. P. | Wihma.

1 sel touseb päike k. 6, 23 min.; lähkõ loja k. 5, 56 min.
11 mal touseb päike k. 5, 54 min.; lähkõ loja k. 6, 19 min.
21 sel touseb päike k. 5, 26 min.; lähkõ loja k. 6, 41 min.

1 Esmasp.	2. Kr. üll. P. Karjalastm. p.	
2 Teisip.	3. Kr. üllest. P.	
3 Keisnäd.	Berdinand	☾ 0, 5' e. l.
4 Neljap.	Ambrosius	Selge
5 Nede	Maksim	taemas
6 Laup.	Kölestin	ja

1. P. p. Kr. üll. P. —	Kinnipandud uksest.	
	Joan. 20, 19—23.	
7 Pühhap.	Aron	tuult.
8 Esmasp.	Liborius	Ökumad
9 Teisip.	Bogislaus	
10 Keisnäd.	Esekiel	☾ 9, 50' p. l.
11 Neljap.	Leo	ja
12 Nede	Julius	
13 Laup.	Justinus	selged

2. P. p. Kr. üll. P. —	Peast karjatsest.	Joan. 10, 12—16.
14 Pühhap.	Künni pääw	ilmad.
15 Esmasp.	Olimpia	
16 Teisip.	Karistus	Kallis

17 Keisnäd.	Rudolf	☾ 7, 48' p. l.
18 Neljap.	Valerian	
19 Nede	Timon	fewwadine
20 Laup.	Jakobina	ilm.

3. P. p. Kr. üll. P. — Ürikesse aia pärrast. Joan. 16, 16—23.

21 Pühhap.	Aldolarius	Selge
22 Esmasp.	Rajus	
23 Teisip.	Jüri pääw	
24 Keisnäd.	Albert	☾ 8, 7' p. l.
25 Neljap.	Markuse p.	
26 Nede	Etseias	taemas
27 Laup.	Anastasiu	

4. P. p. Kr. üll. P. — Kristusse ärraminneisest. Joan. 16, 5—15.

28 Pühhap.	Witalis	annab
29 Esmasp.	Reimund	
30 Teisip.	Grastus	soja.

1. sel touseb päike t. 4, 55 min.; lähhäb loja t. 7, 6 min.
11. mal touseb päike t. 4, 28 min.; lähhäb loja t. 7, 28 min.
21. sel touseb päike t. 4, 3 min.; lähhäb loja t. 7, 51 min.

1	Reknäd.	Wolbri pääm	8. külvi nädal.		6, 45' p. l.
2	Neljap.	Sigismund			
3	Rede.	Heidmisse p.			Sojad
4	Laup.	Wlorian			päwad.

5. P. p. Kr. üll. P. — Öigest pallumissest.
Joan. 16, 23—30.

5	Pühhap.	Rottard		Pilwene
6	Esmasp.	Susanna		taewas
7	Teisip.	Ulrika		
8	Reknäd.	Tanislauß		annab
9	Neljap.	Caewam. P. (Suur + p.)		wihma.
10	Rede	Rordian		
11	Laup.	Pankratsius		

6. P. p. Kr. üll. P. — Rõmustajast Waimust.
Joan. 15, 26. — 16, 4.

12	Pühhap.	Henriette		Wägga
13	Esmasp.	Serwatius		foe.
14	Teisip.	Kristjan		
15	Reknäd.	Sohwi		Mürrista-
16	Neljap.	Krööt		missed

17	Rede	Anton	6. f. n.		1, 12' e. l.
18	Laup.	Erif			

Nellipühhi. — Pühhaft Waimust. Joan. 14,

23—31.

19	Pühhap.	Nellipühhi		wähhenda-
20	Esmasp.	Teine Pühha		
21	Teisip.	Kolmas P.		wad sure
22	Reknäd.	Mili		foja.
23	Neljap.	Ned		
24	Rede	Öster		
25	Laup.	Urbanus		

3 a. J. P. — Jesusest ja Nikodemusest. Joan. 3,
1—15.

26	Pühhap.	Eduard		Selge taewas
27	Esmasp.	Ludolp		ja tuulsed
28	Teisip.	Willem		ilmad.
29	Reknäd.	Mart		
30	Neljap.	Wigand		Hea foe
31	Rede	Petronella		ilm.

1. sel touseb päike k. 3, 40 min.; lähhäb loja k. 8, 12 min.
11. mal touseb päike k. 3, 21 min.; lähhäb loja k. 8, 32 min.
21. sel touseb päike k. 3, 6 min.; lähhäb loja k. 8, 49 min.

1 Laup.	Kotsalk	4. t. n.	 11, 44' e. l.
---------	---------	----------	---

1. P. p. 3 a. J. P. — Rikkast meheest. Lut. 16, 19—31.

2 Pühhap.	Martellus	3. kühwi nädal.	Head
3 Esmasp.	Emma		ilmad.
4 Teisip.	Tarius		Sojad
5 Keisnäd.	Bonifatius		päwad.
6 Neljap.	Artemius		
7 Rede	Eufretia		
8 Laup.	Medardus		 5, 15' p. l.

2. P. p. 3 a. J. P. — Surest õhto sõmaaiast. Lut. 14, 16—24.

9 Pühhap.	Pitkem pääw	2. kühwi nädal.	mürrišta-
10 Esmasp.	Hans		misega,
11 Teisip.	Barnabas		rahhe
12 Keisnäd.	Basilides		ja wihtmaga.
13 Neljap.	Tobias		
14 Rede	Walerius		
15 Laup.	Widi pääw		 7, 21' e. l.

3. P. p. 3 a. J. P. — Ürrakaddunud lambast. Lut. 15, 1—10.

16 Pühhap.	Justina	1. t. n.	Tormised
17 Esmasp.	Nikander		

18 Teisip.	Homerus	1. kühwi nädal.	ilmad,
19 Keisnäd.	Kerwasius		ja
20 Neljap.	Wlorentin		wihma,
21 Rede	Nael		
22 Laup.	Karolina		 10, 10' e. l.

4. P. p. 3 a. J. P. — Olge armolisesed.

Lut. 6, 36—42.

23 Pühhap.	Basilus	selle
24 Esmasp.	Jani pääw	järrel
25 Teisip.	Webronia	
26 Keisnäd.	Jeremias	kallid
27 Neljap.	Eadislauß	sojad
28 Rede	Josua	
29 Laup.	Beetri Pawl. p.	pä-

5. P. p. 3 a. J. P. — Rohkest kallafagist.

Lut. 5, 1—11.

30 Pühhap.	Villa	wad.
------------	-------	------

11st touseb päike k. 2, 58 min.; lähkää loja k. 9, 2 min.
 11mal touseb päike k. 2, 58 min.; lähkää loja k. 9, 6 min.
 21st touseb päike k. 3, 5 min.; lähkää loja k. 9, 3 min.

1	Esmaasp.	Leobald	2, 11' p. 1.
2	Teisip.	Heina Maria p.	
3	Kesknäd.	Kornelius	Kallid
4	Neljap.	Ulrik	sojad
5	Rede	Anselm	
6	Laup.	Hektor	päwad.

6. P. p. 3 a. J. P. — Wariseride õigussest. Matt. 5, 20—26.

7	Pühhap.	Demetrius	11, 26' p. 1.
8	Esmaasp.	Kilian	
9	Teisip.	Kirillus	
10	Kesknäd.	7. wenna pääw	Ilmad
11	Neljap.	Eleonora	lähwad
12	Rede	Hindrik	
13	Laup.	Marreta pääw	ikka soje.

7. P. p. 3 a. J. P. — 4000 mehhe söötmissesest.
Mark. 8, 1—9.

14	Pühhap.	Ponawent	3, 22' p. 1.
15	Esmaasp.	Apostl. jagg.	
16	Teisip.	August	mal ja
17	Kesknäd.	Aleksius	tullemad
18	Neljap.	Rosina	fanged

19	Rede	Widerika	mürrista
20	Laup.	Elias	missed.

8. P. p. 3 a. J. P. — Walle prohwetidest.

Matt. 7, 15—23.

21	Pühhap.	Daniel	
22	Esmaasp.	Maria Mahdal.	1, 22' p. 1.
23	Teisip.	Oskar	Wägga
24	Kesknäd.	Kristina	
25	Neljap.	Jakobi pääw	head
26	Rede	Anno	
27	Laup.	Marta	sunwised

9. P. p. 3 a. J. P. — Üllekohtusfest maiapiddajast.

Lut. 16, 1—9.

28	Pühhap.	Plato	päwad.
29	Esmaasp.	Olowi pääw	
30	Teisip.	Abdon	1, 58' p. 1.
31	Kesknäd.	Kristwrid	

1. sel touseb päike t. 3, 19 min.; lähhab loja t. 8, 52 min.

11. mal touseb päike t. 3, 37 min.; lähhab loja t. 8, 36 min.

21. sel touseb päike t. 3, 57 min.; lähhab loja t. 8, 15 min.

1 Neljap.	Peetri wang.	Mittokord
2 Nede	Hannibal	
3 Laup.	Cleasar	santid
10. P. p. 3 a. J. P. — Jerusalemma ärrarikmisest. Lut. 19, 41—48.		
4 Pühhap.	Dominius	ja
5 Esmasp.	Dewald	
6 Teisp.	Eigenius	6, 42, e. l.
7 Restnäd.	Mine	
8 Neljap.	Kerhard	willud
9 Nede	Romanus	
10 Laup.	Lauritse pääw	ilmad.
11. P. p. 3 a. J. P. — Watiserist ja tõlnerist. Lut. 18, 9—14.		
11 Pühhap.	Hermann	Selle järrel
12 Esmasp.	Klara	
13 Teisp.	Ello	2, 17 e. l.
14 Restnäd.	Eusebius	tulleswad
15 Neljap.	Ruffi Maria p.	head
16 Nede	Isaak	
17 Laup.	Willibald	sojad

12. P. p. 3 a. J. P. — Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31—37.		
18 Pühhap.	Leno	päwad.
19 Esmasp.	Seebald	Wihma
20 Teisp.	Bernard	
21 Restnäd.	Rut	5, 27 e. l.
22 Neljap.	Willibert	ja
23 Nede	Sakeus	
24 Laup.	Pärtli pääw	tuult.
13. P. p. 3 a. J. P. — Preestrist ja lewist. Lut. 10, 23—37.		
25 Pühhap.	Ludwik	Pilwne
26 Esmasp.	Trenäus	taewas,
27 Teisp.	Kerhard	
28 Restnäd.	Augustin	11, 34 p. l.
29 Neljap.	Joann. hulkas.	agga ifka
30 Nede	Benjamin	hea sui
31 Laup.	Rebekka	ilm.

4 sel touseb päike f. 4, 21 min.; lähhab loja f. 7, 48 min.
11 mal touseb päike f. 4, 43 min.; lähhab loja f. 7, 22 min.
21 sel touseb päike f. 5, 4 min.; lähhab loja f. 6, 55 min.

14. P. p. 3 a. J. P. — Kümnest piddali-többisest. Euf. 17, 11—19.

1 Pühhap.	Ekidus	Ilmad
2 Gemaasp.	Lisa	on
3 Teisip.	Reinard	 2, 50 p. l.
4 Keisnäd.	Rai	ikka weel
5 Neljap.	Moses	wägga
6 Rede	Magnus	
7 Laup.	Regina	

15. P. p. 3 a. J. P. — Rammonast. Matt. 6, 24—34.

8 Pühhap.	Maria sünd. p.	head.
9 Gemaasp.	Bruno	Eiis
10 Teisip.	Sostenes	 4, 52 p. l.
11 Keisnäd.	Pöri pääw	tulleswad
12 Neljap.	Sirus	
13 Rede	Amatus	tuulsed
14 Laup.	† üllendam.	

16. P. p. 3 a. J. P. — Rainsi linna surnust. Euf. 7, 11—17.

15 Pühhap.	Nikodemus	la
16 Gemaasp.	Leontina	wihmased

17 Teisip.	Josepina	ilmad.
18 Keisnäd.	Rottlep	 9, 28 p. l.
19 Neljap.	Werner	Selge tae-
20 Rede	Waušta	was.
21 Laup.	Matteus se p.	

17. P. p. 3 a. J. P. — Wee-többisest. Euf. 14, 1—11.

22 Pühhap.	Morits	Uddused
23 Gemaasp.	Osea	ja
24 Teisip.	Joann. sam.	willud
25 Keisnäd.	Kleowas	ilmad.
26 Neljap.	Harald	 7, 43 e. l.
27 Rede.	Udolv	
28 Laup.	Wentsel	

18. P. p. 3 a. J. P. — Suremast käsust.

	Matt. 22, 34—46.	
29 Pühhap.	Mihkli pääw	Tuulsed
30 Gemaasp.	Hironimus	päwad.

1 sel touseb päife k. 5, 28 min.; lähhäb loja k. 6, 33 min.
 11 mal touseb päife k. 5, 50 min.; lähhäb loja k. 5, 55 min.
 21 sel touseb päife k. 6, 2 min.; lähhäb loja k. 5, 26 min.

1 Teisip.	Bolmer	Ilmad
2 Restnäd.	Boldemar	
3 Neljap.	Jairus	lähmad
4 Rede	Prants	
5 Laup.	Bridebert	0, 31' e. l.

19. P. p. 3 a. J. P. — Alwatud innimessest. Matt. 9, 1—8.		
6 Pühhap.	Leikusse Pühha	niiskeks
7 Esmasp.	Mali	ja
8 Teisip.	Tomafia	külmaks.
9 Restnäd.	Tionisius	Uddune
10 Neljap.	Mai	
11 Rede	Burfard	11, 12' e. l.
12 Laup.	Walwrid	ja

20. P. p. 3 a. J. P. — Pulma ridest. Matt. 22, 1—14.		
13 Pühhap.	Teresia	wihmane
14 Esmasp.	Kalikstus	ilm.
15 Teisip.	Hedu	Selle
16 Restnäd.	Kallus	
17 Neljap.	Leonhard	järrel

18 Rede	Luka päaw	
19 Laup.	Lutsius	0, 35' p. l.

21. P. p. 3 a. J. P. — Kuninga mehhe poiaft. Joan. 4, 47—54.		
20 Pühhap.	Lutterusse õigensso üllesw. P.	
21 Esmasp.	Ursel	mõnnet
22 Teisip.	Kordula	süggised
23 Restnäd.	Sewerin	päwad.
24 Neljap.	Salome	
25 Rede	Krispin	
26 Laup.	Amandus	3' 17' p. l.

22. P. p. 3 a. J. P. — Kewwalaft sullaseft. Matt. 18, 23—35.		
27 Pühhap.	Kapitolin	Tormised
28 Esmasp.	Simon Jud. p.	
29 Teisip.	Engelhard	ilmad.
30 Restnäd.	Abfalon	
31 Neljap.	Wolfgang	Külm.

1sel touseb päike t. 6, 34 min.; lähkäs loja t. 4, 59 min.
11mal touseb päike t. 6, 57 min.; lähkäs loja t. 4, 32 min.
21sel touseb päike t. 7, 21 min.; lähkäs loja t. 4, 6 min.

1 Nede	Pühhade p.	 0. 26. p. l.
2 Laup.	Hingede p.	

23. P. p. 3a. J. P. — Kohto tahhast.
Matt. 22, 15—22.

3 Pühhap.	Kottlib	Pahhad
4 Esmasp.	Otto	niisked
5 Teisip.	Plantina	ilmad.
6 Keisnäd.	Kasper	Wisma
7 Neljap.	Baltasar	ja
8 Nede	Klaudius	
9 Laup.	Joobst	

24. P. p. 3 a. J. P. — Jaiiri tütreft. Matt. 9,
18—26.

10 Pühhap.	Martin Lutter	 8, 17. e. l.
11 Esmasp.	Martin piisk	
12 Teisip.	Jonas	tuult.
13 Keisnäd.	Urkadius	
14 Neljap.	Bridif	Lumme-
15 Nede	Leopold	tuisko.
16 Laup.	Ottomar	

25. P. p. 3 a. J. P. — Hiimsast ärrakautamisest.
Matt. 24, 15.

17 Pühhap.	Alwens	 2, 30. e. l.
18 Esmasp.	Eära	
19 Teisip.	Liisbet	Selged
20 Keisnäd.	Amos	ja
21 Neljap.	Maria ohw. p.	kulmad
22 Nede	Isesilia	ilmad.
23 Laup.	Klement	

26. P. p. 3 a. J. P. — Wiimsast kohtopäwast.
Matt. 25, 31.

24 Pühhap.	Surn. mällest. p.	 11, 4. p. l.
25 Esmasp.	Kadrina päaw	
26 Teisip.	Konrad	Lund
27 Keisnäd.	Jetta	ja
28 Neljap.	Künter	
29 Nede	Gwert	kulma.
30 Laup.	Andresse päaw	

1 sel touseb päike f. 7, 47 min.; lähhäb loja f. 3, 42 min.
11 mal touseb päike f. 8, 9 min.; lähhäb loja f. 3, 24 in.
21 sel touseb päike f. 8, 29 min.; lähhäb loja f. 3, 11 mi.

1. Kr. tull. P. — Kristusse süüsi-õitmisest. Matt. 21, 1—9.

1 Pühhap.	Arend	 3, 3' e. l.
2 Esmasp.	Kandidus	
3 Teisp.	Talo	
4 Keisnäd.	Parbo	
5 Neljap.	Sabina	
6 Rede	Niggola pääw	
7 Laup.	Ngata	

2. Kr. tull. P. — Wiimse päwa tähtedest. Lut. 21, 25—36.

8 Pühhap.	Maria sam. p.	 5, 58' e. l.
9 Esmasp.	Lühhem pääw	
10 Teisp.	Judit	
11 Keisnäd.	Elts	
12 Neljap.	Ottilie	
13 Rede	Lutša	
14 Laup.	Nikasiu	

3. Kr. tull. P. — Joannesest wangi tornis. Matt. 11, 2—10.

15 Pühhap.	Johanna	 3, 18' p. l.
16 Esmasp.	Albina	
17 Teisp.	Ignatius	

18 Keisnäd.	Kristow	ja
19 Neljap.	Lot	lülma
20 Rede	Abraam	
21 Laup.	Toma pääw	tulles.

4. Kr. tull. P. — Joannesest lunnistusest. Joan. 1, 19—28.

22 Pühhap.	Peata	Selged
23 Esmasp.	Tagobert	 7, 53' e. l.
24 Teisp.	Adam, Ewa	
25 Keisnäd.	1. Joulo P.	
26 Neljap.	2. Joulo P.	
27 Rede	3. Joulo P.	
28 Laup.	Süta laste p.	

P. p. Joulo. — Immeks pannemiseest. Lut. 2, 33—40.

29 Pühhap.	Noa	lülma.
30 Esmasp.	Tawet	 8, 23' p. l.
31 Teisp.	Silwester.	

1 sel touseb päike k. 8, 44 min.; lähhäb loja k. 3, 6 min.
11 mal touseb päike k. 8, 51 min.; lähhäb loja k. 3, 8 min.
21 sel touseb päike k. 8, 50 min.; lähhäb loja k. 3, 19 min.

Aasta muudmised.

- Kewwade hakkab 8. Paasto-ku päwal, kello 9, 33 minnuti e. l. Siis on pääw ja ö ühe pittused.
- Sui hakkab 9. Jani-ku päwal, kello 5, 39 minnuti p. l. Siis on meil teigepittem pääw.
- Süggise hakkab 10. Mihkli-ku päwal, kello 8, 2 minn. p. l. Siis on jälle pääw ja ö ühe pittused.
- Talwe hakkab 9. Joulo-ku päwal, kello 9, 5 minnuti p. l. Siis on meil teigelühhem pääw.

Päwa- ja ku-warjotamised.

Sel 1868. aastal on laks päwa-warjotamist, agga need warjotamised on meie maal näggematta. Ku-warjotamist ei olle.

Krono pühhad

mis ue kiriko seadusse järrele ka Ma kirikuttes tullemad piddada.

- 1) Künla-ku 19. päwal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi wallitsusse hakkatusse p.
- 2) Künla-ku 26. päwal. Tsesarewitsi Suurwürst Aleksander Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärje pärris pärria sündimisse pääw.
- 3) Jürri-ku 17. päwal. Meie sure Keisri Herra ja keige Wennerigi Wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündimisse pääw.

- 4) Heina-ku 22. päwal. Meie sure Keisri Praua Maria Aleksandrowna nimme pääw.
- 5) Heina-ku 27. päwal. Meie sure Keisri Praua Maria Aleksandrowna sündimisse pääw.
- 6) Leikuse-ku 26. päwal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja Temma Abbifasa kronimisse pääw.
- 7) Leikuse-ku 30. p. Meie sure Keisri Herra ja Wennerigi Wallitseja Aleksander Nikolajewitsi nimme p.
- 8) Leikuse-ku 30. päwal. Tsesarewitsi Suurwürst Aleksander Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärje pärris pärria nimme pääw.

Needfinnatjed Krono pühhad petakse nenda kui Paasto jutluisse päwad.

Wenne Keisri rigi Üllema wallitseja suggufelts.

Aleksander II. Nikolajewits, Keiser ja keige Wennerigi Wallitseja, ja ka Pohla-ma Kuningas j. n. e. sündinud 1818, Jürri-ku 17. päwal.

Maria Aleksandrowna, Keisri Praua, Hesseni Printses; sündinud 1824, Heina-ku 27. päwal.

Nende lapsed:

Aleksander Aleksandrowits, Rigi pärria, Tsesarewits ja Suurwürst; sündinud 1845, Künla-ku 26. p.

Wladimir Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud 1847, Jürri-ku 10. päwal.

Aleksei Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud 1850, Peäri-ku 2. päwal.

Sergei Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud 1857, Jüri-ku 29. päwal.

Paul Aleksandrowits, Suurwürst; sündinud 1860, Mihkli-ku 21. päwal.

Maria Aleksandrowna, Suurwürsti Printsess; sündinud 1853, Wina-ku 5. päwal.

Keisri Herra wend.

Konstantin Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1827, Mihkli-ku 9. päwal, ja temma Praua on:

Aleksandra Josepowna, Saksen-Altenburgi Printsess; sündinud 1830, Jani-ku 26. päwal.

Nende lapsed:

Nikolai Konstantinowits, Suurwürst; sündinud 1850, Künla-ku 2. päwal.

Konstantin Konstantinowits, Suurwürst; sündinud 1858, Leikuse-ku 10. päwal.

Dmitri Konstantinowits, Suurwürst; sündinud 1860, Jani-ku 1. päwal.

Wjatscheslaw Konstantinowits, Suurwürst; sündinud 1862, Heina-ku 1. päwal.

Olga Konstantinowna, Suurwürsti Printsess; sündinud 1851, Leikuse-ku 22. päwal.

Wera Konstantinowna, Suurwürsti Printsess; sündinud 1854, Künla-ku 4. päwal.

Keisri Herra teine wend.

Nikolai Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1831, Heina-ku 27. p., ja temma Praua on:

Aleksandra Petromna, Holstein-Oldenburgi Printsess; sünd. 1838, Leikuse-ku 21. päwal.

Nende Poead:

Nikolai Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1856, Talwe-ku 6. päwal.

Peter Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1864, Neäri-ku 10. päwal.

Keisri Herra kolmas wend.

Mihail Nikolajewits, Suurwürst; sünd. 1832, Wina-ku 13. päwal, ja temma Praua on:

Olga Weodorowna, Padeni Printsess; sündinud 1839, Mihkli-ku 8. päwal.

Nende lapsed:

Nikolai Mihailowits, Suurwürst; sündinud 1859, Jüri-ku 14. päwal.

Anastasia Mihailowna, Suurwürsti Printsess sündinud 1860, Heina-ku 16. päwal.

Mihail Mihailowits, Suurwürst; sündinud 1861, Wina-ku 4. päwal.

Georg Mihailowits, Suurwürst; sündinud 1863, Leikuse-ku 11. päwal.

Aleksander Mihailowits, Suurwürst; sündinud 1866, Jüri-ku 1. päwal.

Keisri Herra õdde.

Maria Nikolajewna, Suurwürsti Printsess; sündinud 1819, Leikuse-ku 6. päwal. Laulatud õnna keiserlikko

Printsi Maksimilian Leuchtenbergi prauaks.

Temma lapsed:

Nikolai Maksimilianowits, Prints; sündinud 1843,

Heina-ku 23. päwal.

Eugen Maksimilianowits, Prints; sündinud 1847,

Neäri-ku 27. päwal.

Sergei Maksimilianowits, Prints; sündinud 1849,

Joulo-ku 8. päwal.

Georg Maksimilianowits, Prints; sündinud 1852,

Küünla-ku 17. päwal.

Maria Maksimilianowna, Prints; sündinud

1841; Wina-ku 4. päwal.

Eugenia Maksimilianowna, Prints; sündinud

1845, Paaeto-ku 20. päwal.

Reisri Herra teine õdde.

Olga Nikolajewna, Suurwürsti Prints; sündinud

1822, Leikusse-ku 30. päwal, Poulatud Württembergi

Rigipärria Karel Wridrif Aleksandri prauaks.

Reisri Herra õnfa onno Praua.

Helena Pawlowna, Württembergi Prints; õnfa

Suurwürsti Mihail Pawlowitsi Lest; sündi-

nud 1806, Joulo-ku 28. päwal.

Temma laps:

Katarina Mihailowna, Suurwürsti Prints; sün-

dinud 1827 Leikusse-ku 16. p. Poulatud Meklenburg

Strelitsi-ma kunninglikko Printsi Georg August

Ernst Adolw Karel Ludwigi prauaks.

Teädaandminne,

mis kirja postid Tallinna tulles, millal nad lähwad ja mis päwadel, mis kello aial kirjad, rahha ja pakkid posti maias wästo wõetakse.

Kirjasi woetakse wästo.

Peterburri linna, Somemäle ja keige Wennerigi kubbermango kohtadesse, mis seal pool on: Resnädala hommiko kello 8 kuni kui louna kello 12. Nüttupostiga ärrawia: Esmaspäwa hommiko kello 8 kuni kello 11.

Ria linna, kui ka Pohlamäle ja sealt ülle Wennerigi raia Saksamäle: Teispäwa ja Rede hommiko kello 8 kuni louna kello 12. Nüttupostiga: Resnädala hommiko kello 8 ja 11 wabbel.

Paide, Tartu ja Pihkwa linna ja sealt laudo keige õhto poolse kubbermangudesse: Esmaspäwa ja Neljapäwa hommiko kello 8 ja 10 wabbel.

Saapsalo linna, Pihhola kiriko jure ja Wirtso meisa: Pühapäwa ja Neljapäwa hommiko kello 8 ja 10 wabbel.

Paldeski linna: Teispäwa ja Rede hommiko kello 8 kuni louna kello 12.

Suul sawad ramatub, kes sowib rosti peäl ka tulles laewaga Peterburri, Ria ja Helsingworsi linna ärrasata, wästo woetud.

Ramatuid rahhaga ja pakkid woetakse wästo: Peterburri ja keige kubbermangudesse, mis seal pool on ja Somemäle: Neljapäwa hommiko kello 8 ja 10 wabbel.

Ria linna ja keige kubbermangudesse, mis seal pool, Pohlamäle ja ülle raia Saksamäle: Teispäwa ja Rede hommiko kello 8 kuni louna kello 12.

Paide, Tartu, Pihkwa linna ja keige kubbermangudesse, mis seal pool on, ni kui ka Pohlamäle: Teispäwa ja Neljapäwa hommiko kello 8 ja 10 wabbel.

Saapsalo: Pühapäwa ja Neljapäwa selsammal aial.

Postid tovad:

Peterburrist ja Riast: Naljapääw ja Pühhapääw.
 Peterburrist ruttopostiga igga Nede ja Riast igga Teispääw.
 Pihkwa ülle Tartu ja Paide linna jõuab post tulla
 igga Teispääw ja Nede pärast lounat.
 Haapsalust: Igga Kestnädal ja Lauba enne lounat.
 Pihholast ja Wirtso moisaft igga Kestnäd. ja Laup. e. l.
 Paltiskist: Igga Teispääw ja Nede enne lounat.

Teadaandmised lada piddamisesest.

Neäri-fu,

7. fu p. Orgital 2 päwa.	25. fu p. Willandis.
— — Tartus 3 näd.	26. — Reblaste m. 2 päwa
10. — Haapsalus 2 päwa.	27. — Rakwerres 2 —
17. — Kollowerr. 2 „	Raplas 3mal Nedel p. Neäri.

Küünla-fu,

2. fu p. Baldiski 2 päwa	Pihholas, Gemaaspääw enne
— — Walsas ja Willan-	Wastla päwa.
— — is saksa laad 8 p.	Andras, Nede enne Wastla
3. — Paide linnas.	päwa.
6. — Narwa linnas 4 p.	Willandis, nädal pärast
12. — Kuresfere linnas	Suurt Naljapääw.
— — saksa laad 10 päwa.	

Jani-fu,

11. fu p. Wönno linn. 7 p.	22. fu p. Willandi linnas.
16. — Rakwerres 2 p.	24. — Wörro linnas.
20. — Riast linn. 3 nädal.	— — Walga linnas.
— — Tallinnas 2 näd.	29. — Tartu linnas.
— — Paide linnas.	— — Tarwaste moisaft.

Heina-fu,

2. fu p. Karksi moisaft.	20. fu p. Riast linnas 3 p.
20. — Berno linn. 3 n.	26. — Wolmari linnas.

Teikuse-fu,

10. fu p. Lemsalu linnas.	24. fu p. Kosi moisaft.
— — Moisekaste moif.	27. — Ue moisaft. Wil-
— — Walga linnas.	landi maal.
15. — Helme moisaft.	29. fu p. Kilingi moisaft.
24. — Kosse moisaft.	30. — Kaantso moisaft.

Mihkli-fu,

2. fu p. Abja moisaft.	15. — Sallatsi moisaft.
4. — Räppina moisaft.	— — Pötsama linnas
6. — Takeperri moif. Hel-	17. — Kirrepä.
me fihhelkonnas.	18. — Andro moisaft.
9. — Adseli moisaft.	20. — Wendra moisaft.
— — Rastna moisaft.	— — Narwa linnas 3 p.
— — Purniko moisaft.	21. — Senno moisaft.
— — Rouge moisaft.	— — Wolmeri linnas.
— — Tartu linnas.	— — Baldiski linnas
10. — Mönnieste moisaft.	24. — Jõhwi moisaft.
— — Oldre moisaft.	— — Pihhola moisaft.
— — Patkulla moisaft.	— — Willandi linnas.
— — Paide linnas.	— — Wörro linnas.
13. — Pörawerre moisaft.	26. — Tallinnas 3 päwa.
14. — Antso moisaft.	Pernus Gemaasp. ja Teisp.
— — Ue-moisaft.	e. Mihkli-p.
— — Haapsalo linnas.	Jõehtmes Harjomaal näd.
15. — Kuresfere linnas.	dal pärast Mihkli
— — Koorte moisaft.	päwa.

Raplaa, 1. Nede pärrast 29. ku p. Walga linnas.

Mihkli p. — — Rakwerre linnas.

29. ku p. Mihkli kirrifo jures. — — Tartu linnas.

— — Reblaste moisa. — — Wastse linnas.

29. ku p. Keila moisa.

Wina-fu,

1. ku p. Kuresfere linnas. 10. ku p. Kää moisa.

2. — Waste moisa. 15. — Lustwerre moisa.

4. — Kollowerres. — — Weski moisa.

6. — Tarwaste moisa. 16. — Wõnno linnas.

9. — Lemli linnas. 23. — Wolmeri linnas.

Talwe-fu,

8. ku p. Paide linnas 20. ku p. Walga linnas.

na laad 2 päwa. — — Wõrro linnas.

10. — Mustwe külas. 15. — Wiggala 2 päwa.

Joulo-fu,

5. ku p. Põrawerre moisa. Pernus, Gõmaspääw ja Teiis-
Märjamaal, 3. Krist. tull. P. pääw enne Joulo.

Ugga aasta 25., 26. ehk 27. Jani-fu päwal, nenda
tuida se pääw iggal aastal saab kohto polest ette teada antud,
on Tallinnas Toompä lossi hõwis hobbooste näitus. Pärrast
lounat saab Kadrientalis Lasna mäe al hooste rammo katsutud,
ja hooste perremehhed, kelle hobboosed on katsumise jures illu-
samad ja tuggewamad näitnud, sawad kreno polest au-palka.
Ugga tunnistusse seddel peab iggal mehhel moisa polest kasas
ollema, et need hobboosed on wistist Gesti-ma kubbermango
tallorahwa jures kaswatud.

Ue aasta laul.

Wifil: Oh Jeesus üllem abbimees.

Kui wanna on jo se ma-ilm,

Ei olle meile teada,

Weel näab ka tedda meie film,

Ja wõttab meitist jada:

Üks aasta teise järrel siis —

Kui wannast olnud lodud wiis, —

Eiit lähwad lendes möda.

Uus aasta on siis jälle käes,

Mis Jummal armust lonud,

Keif siggib, kaswab Lemma wäes,

Mis Lemma ette tonud;

Ei aita üksi meie nõu,

Waid taewa Jõsal sago auu,

Kes keif on targast seadnud.

Kui innimenne kannab hoolt,

Eiis aitab Jõsand Jummal!

Meid wäggewaste ommalt poolt,

Keif Lemmata on rummal:

Ei olle Ma peäl keddagi,

Kes Lemmata wõiks middagi

Ma-ilmas ette tua!

Oh Jummal! kule palwed siis
Ja anna rahwal' leiba,
Mis põllomees siin mulda wiis,
Et häddas ta ei kaeba:
„Müüd pöld ja willi hukka lääb
„Ja rahwas fibbet nälga nääb!
Se eest oh hoia, Jeesand!

Mis aitaksid keif targad tööd,
Kui rahwas tunneks nälga
Ja öhkaksid siin päwad, ööd,
Ring teeksid hirmust wölga,
Siis kauks pea keif ma-ilm
Ja kustuks siis ka meie film,
Kui Sinna meid ei aitaks!

So pühha sanna on jo siis
Se ainus juhhataja,
Et rahwal olleks wagga wiis,
So waim on õnne toja!
Se innime, kes sedda teab,
Et Jummal üksi jäggab head,
Se teab, et ta ellab.

Iggawenne ello Toja!
Kes Sa ue aasta tood,

Sinna ilma õnne toja,
Keif Sa mulla põuest lood
Uest jälle ilma peäle,
Kule meie palwe heäle:
Wotta meid weel armasta,
Maad ja merred õnnista!

Kus on haigus, rist ja hädda,
Tulle senna abbi siis,
Kauta keif armust sedda,
Kuida on So helde wiis!
Anna andeks elsitused,
Kauta keif rummalused,
Kela wargust, kurja keelt,
Anna keigil waggat meelt!

Igga hing, mis ilma tulnud,
Peab jo siit minnema,
Kui ta omma aia olnud,
Siis saab taewas ellada:
Kus ta filmad selgest näwad
Keif need ue aasta päwad
Iggawesse ello teel,
Mis on praego warjul weel.
Igga kunni ello annad,
Olle meie abbimees,

Et Sa jälle murret kannad
Selle ue aasta sees:
Kisso wälja hädä seest,
Hoia nälja, katko eest,
Et siis ue aastaga
Rõõb same maitseada.

Eesimesed karduhwliid.

Brans Trake olli se mees, kes eesimesed karduhwliid Amerikamaalt wälja tõi ja funni meie päiwini, ka meie mail sureks leiwa abbiks on olnud ja sawad ka weel ollema, kui naad ärra ei mädane. Temmal olli üks sõbber Inglismaal, sellele satis temma neid keigesemalt ja kirjutas, et seawillt wägga hea ja kasfulinne leiwa abbi Europamaal saab ollema, muud ühtegi.

Se sõbber laskis need karduhwliid fewwade mahha panna, mis ka wägga prikseste kaswasid. Süggise, kui warred jubba kollaseks löid ja öie nuppud ka walge halliks jäid, laskis neid peält ärranoppida, illusaeste walmis tehha, se on: wõi ja raswaga walmis teeta, ja kutsus siis palju suurtsuggu wõeraid ja

kohto üllemaid kokko, sedda uut Amerikama rooga ärra söma. Kui teised road ollid södud, tõusis perremees püsti ja keik wõerad temwaga ka, iggamehhel omma wina klas käes, hüütsid: hurra! ja jõid ue wilja termist. Nüüd wõtsid kummuli waagna peält ärra ja iggamees watis sure isuga ue roa peäle, wõtsid siis ja söid! agga et kül wõi ja sukruga ollid heaks tehtud, siis ei maitse nud need karduhwli peälimesed nuppud neile ommeti mitte, waid ütlesid, et se roog ehk Amerikama rahwale wõib maitsta; agga Europama rahwast neid fegi ei tahha! Et nüüd kohtowannemad ja teised wõerad sedda rooga laitsid ja perremehhe ommale ka ei mekkinud, siis jättis temma neid, kui umbrohto, holetusse jätse. Agga süggise, ühhel hommikul läks temma aeda ja näggi, et kärner olli tuld teinud, ja sütte-tulle sees ollid ümmargused mustad furneid, astus jallaga ühhe katti ja wata! sees olli puhhas penike walge jahho; ja kui ta sedda kätte wõttis, tulli kenna hais temma ninnase.

Perremees küsis kärneri käest, mis mustad asjad need piddid ollema? Kärner ütles, et temma

neid nende warde alt, mulla seest leidis, mis Ameri-
kast ollid sadetud. Siin sai perremees esmalt
arro, et „Brans Trake“ mitte neid nuppu ei
olle arwanud omma kirja sees, mis üllewel
warde otsas, waid mis al juurde külges kas-
wawad.

Nüüd las kis temma keif karduhwliid üles
wotta, teggi sure sõmaia ja kutius hulk üle-
mid ja sõbro kofko, ning teggi jälle nenda, kui
ennegi. Kui teised road ollid sõdud ja ka wiin
jälle jodud, wöeti waagen lahti; agga wata seäl!
iggamees tundis ja maitfis, et roog hea olli
ja murretseid ommale seemet ja kaswatafid neid
rohkeste. Selle järrele laggus se seeme ikka
laiemale, kunni nende suggo ka meie maale
tulli. Kui suurt leiwa abbi ja kasso karduh-
wliid iggas ma nurkas on teinud ja weelgi
teggewad, kunni nende suggo rahwa käes seisab,
sedda teab nüüd iggaüks.

Ei olle enne, wannast aast,
Siin tõusnud wiija meie maast,
Waid keif on todud aeg-aalt
So meie jure kangelst maalt:
Kül ruggid, odrad, kaerad, nissud

Ja wiija kandjad pude wössud,
Mi läatsud, erned, ubbad, marjad,
Kui hobbused ja weise kariad
Ja nenda siis karduhwliid ka,
Mis eest me peame tännama,
Et safsad ostsid, waewa näggid
Ja rahwale suurt head teggid! —
Kes tunneb sedda tallomeest,
Et temma wöera made seest
On miidagi ka wälja toond,
Mis Summal rohkem senna loond?
Ei sedda wastust ota ma,
Se olleks muido asjata,
Sest surem hulk, kes sedda täab,
So tännamattaks siiski jääb!

Nordemeeste hirmo-wits.

Wannal aial olli kord Inglisemaal se seädus,
et need nored mehhed ja poisid, kes ei wiitsi-
nud tööd tehha ehk leiwawannematte sõnna
kuulda, ennast laiskusse peäle heitsid; ehk kui
tööd ja tenistust leitsid, agga kofhe jälle ärra-
tuddisid, läksid parremat kohta otsima ja nenda
muido ümber hulkusid ja weddelesid, et suurt
päwa palka piddid leidma, seäl jures lehwaks
jäid ja wimaks kerjasid. Misuggused fergemele-

lissed said kohhe kinni wõetud ja ärra — kohhitsetud ehk runnatud!

Sellesamma piisukeesse hirmo pärrast, kelle kimpo mõnned ollid sanud, hakkasid nored mehed holega tööd teggema ja leiba kinni piddama, et mitte ühte ainust hulkajat, egga weddelejat nähha ei olnud, said neist wimaks ausad sullased ja perremehhed, mis selle rahwale auuks tulli.

Kül sünniks se piisukenne, ärranäppistamise seadus, ka meie mail ülles wõtta, isseärranis nende heaks, kes selle peäle julged on, et hirmo-ondminne mahha jänud, ehk nende arwates, koggoni on kaddunud ja woie nüüd tehha mis iggamees tahte!

Kui palju head saaks maailmas ennam tehtud, kui rahwa lapsed, jubba norelt, ommad käed töö külge panneksid ja ei mitte armo-andide peäle — ja mis ma piddin üttelema — tõmbamise peäle ei lodaaks, waid lodusse seadust möda, omma palle higgi sees leiba sööksid, mis palju armsam ja maggusam maitseb, kui warrastud ehk kerjatud kannikas.

Kuulge poisid! maalt ja linnast, Wõtke nõuks ja hoitke ennast:

Paiskus teeks sull' palju kurja,

Keif so ello lähhäks nurja:

Ühhe filmapilgo sees,

Polleks ja ei pois, ei mees! —

Jah, se olleks õige parras,

Kes siin on, kui päwa warras,

Teise werd ja waewa jõob;

Sedda õigus rängast lööb!

Sina rigist.

Sinarigil on, wannal aial, Ma poolt küljest, üks kiwist walli-müür ümber tehtud, mis waenlaste peäle tullemist peab ärra hoidma. Wannad kirjad tunnistawad, et se müür, mis 26 jalga kõrge, 14 jalga lai ja 700 pennikoor-mad, ehk 4200 wersta pikk on. Seal on tehtud kaks müüri ja nende wahhe on mulla ja kiw-widega nenda täidetud, et tõlla ja hobbuatega woib peäl sõita. Üks kirri ütleb, et se müür 213 aastad enne Kristust on tehtud; teises kohtas seisab jälle et se palju wannem peab ollema. Se on meile nüüd üks keif; agga meie näme sest, et wanna rahwas ka jubba palle higgi sees leiba on sõnud ja ei olle seal jures mitte ühte su-täit wina sanud, se on:

nifuggust, kui meie aial rängal kombel sisse
wallatakse.

Wanna rahwas peetaks lolliks,
Siiski ellasid ka halliks,
Ollid wahwad päwad, ööd,
Teggid kanged, rasked tööd,
Mis weel meie silmad näwad,
Meitiski weel järke jäwad:
Sured honed, pühhad-tojad,
Pöllud, wäljad, elludmaead;
Ommad pöllud puhhastastid
Metsjadedest ja oksadest,
Kiwwidest ja forgedest
Enne, kui me tulsime,
Walnis tehtud leitsime.

Ma-wärrisemisest.

Sagedaste loeme postimeeste sees, et siin
eht seal ma-wärriseminne on olnud, mis kül-
ma süddamega ärra loeme ja nendasamma ka
jälle ärra unnuštame; sest et meie kõwra Ma
peäl käime ja ligume, ning ei ośka sedda ärra
arwata, kuidas Ma meie al wõib wärriseda.
Sellepärrast tahtsin neile, kes ses asjus weel
teadmatta on, siis tahtsin seie ühte luggo ma-

wärrisemisest ülles panna, mis eest meie agga
keif peame süddamest Jummalat palluma, et
meile mitte nifuggune pääw ei saaks tulles!

Se olli Portokasimaal Eijsobonni linnas,
aastal 1755, Oktobrikuu 21st päwal, kui selle
sure ja illusa linna peäle, suur hädda ja wil-
letsus on tulnud, kelle sarnast ep olle paljo
olnudki. Selgeste olli päike tõusnud; tuhhan-
ded innimesed ennast pühha päwa ehte pannud
ja kirriko ruttanud, et ühte kallist pühha püh-
hiseda, kui korraga, hommiko kello 9 aial,
raske maa allune wärriseminne, kui keige kange
kõuemürrin kuulda olli, mis ma-wärrisemist ette
tähhendas. Sedda kuuldes ruttas rahwas kirri-
kuttest ja maeadeest wälja, ulitsatte peäle; agga
üks wägga wähe ośa rahwast jõudis ennast
peästa. Eest selle sure mürrina läbbi, langesid
üllemised maea-korra mahha ja matsid inni-
messi prüggi ja kiwwide alla. Kirrikud lange-
sid sure mürrina ja karrinaga kokko, ja maead lange-
sid müllemilt poolt ulitsad mahha ja surmasid
mitto tuhhat innimest, et ka need, kes maeadeest
ollid wälja pääsnud, nüüd ulitsatte peäl surma
said.

Se esimesse Ma tõukamine wiskas nende kohto ja kuninglikko honed, keige au ja illuga mahha ja keik innimesied said surma, kes nende sees ellasid. Kui need maead alles mahha langesid, jooksis rahwas laggedate kohtade peäle fokko, kes weel elluse ollid jänud. Seal nähti rahwast iggast sugust ja seisusest, sure hädä ja ahhastuse sees põhweli maas Jummalat palluwad ja hüütsid sure heälega: „Oh Jeesand Jummal! hallasta ja heida armo meie peäle!“ Mitte kaua pärast sedda tuli teine pauk ja mawärriseminne, kus ka need maead ja mürid, mis weel ülleweel ollid, ka mahha langesid. Selle sure karrina, mürrina, raskumisse ja paukumisse sees, kõllas ka weel häddaliste halle nutto heäl ja abbikarjuminne. Weel suremaks läks nende hädä, kui jõe wessi ülles mäggede pole tõusis ja wästo linna langes. Häddaga jooksis rahwas ja karjus sure heälega: „Se merri! se merri! tõuseb tõrgese ja meie olleme keik hukkas!“ kus naad weel mahha langesid ja otsa said. Hirmsaste mõllas wessi, et laewad, mis saddamas anfro peäl seisid, ennast lahti kiskusid ja kaldale pur-

rutsid läksid, ja nendega ka paljo innimesi nendega ühtlase! Tükki aia pärast tuli kolmas pauk ja nenda mitto üks teise järrele. Senna hädä jure tuli weel hirmus kange torm, musta udde pilwega, mis päwa walgust pimmedaks teggi. Kange tormiga langes nüüd ka tullufenne mahha ja põlletas weel sedda ärra, mis mawärriseminne olli üle jätnud. Kes siis weel ellus ollid ja omma jallaga käia woisid, ruttasid linna wälja. Linna ümber, laggeda põldude peäl seisid tuhhandad innimesied, muist pool hallasti, kuida kegi ärra olli peäsnud, sure nälja ja hädä sees, kus wihma-wessi, kui jõe suust nende peäle langes. Need küllad ja linnad, mis liggidal ollid, kus need õnnetumad olleksid warjo paika leida, ollid isse suurt kahjo mawärrisemisse läbbi sanud ja iggamees arwas, et wiimne kohto pääwen kätte tulnud. Nenda turis se hädä 8 päwa; 8 päwa mõllas se otsato tulle leek. 16 tuhat maea ollid kiwwi warremiks sanud. Se illus lin olli nüüd tuhha hunnikuks sanud, kus enne sedda

hädä 2 ferd sadä tuhhat innimeſt rahho ſees
leiba ſöid, neiſt ollid 40 tuhhat otſa ſanud!
Se lahjo, — innimeſte arwamatta, — arwa-
taſſe 6 sadä Milliõni ſuur ollewad olnud.

Seddäſinnäſt mawärrifemiſt tunti põhja pool
Sakſamaal, Rootſimaal ja ka Amerikamaal.

Kui ſe leiſ jälle mödäſ olli, nähti ſiin ja
ſeäl kiwvi warrede wahhel innimeſi käiwad,
keſ omma ſuggulaſte ja tuttawatte luid ja konda
otſiſid, et neid mahhamatta. Rahwas jookſis,
kui nödrad peaſt, ei teädnud, miſ piddid teg-
gema. Üks noor wäe peälik, olli ükſi kunninglikko
rahha kambrit hoidmaſ, teiſed leiſ ollid ärra
jookſenud. Öppetajad kaſiſid keige ennam mur-
ret, maenitſeſid rahwaſt jälle Jummalä helduſſe
peäle lota ja aitaſid, kuſ nende nõu ullataſ.

Kui ſe halle luggu leiſiſ ma-ilmaſ teäda ſai,
ſadeti teiſte kunningrikide ſeeſt neile ſuurt abbi.
Kül rahha, lihha, leiba jahho, ehhituſſe puid ja
leiſ muud tarwiduſt, et jälle järje peäle ſaid.
Nenda tõuſiſ ſenna jälle uus ja illuſ lin, kuſ
wanna enne olli ſeiſenud.

Kül mitto hädä ilma peäl,
On wannäſt aiaſt olnud,

Miſ mõnni ferd ka meie a'al
On mõnda kofta tulnud
Ja ſiiſti armas Jummal Sa!
Leiſ ſedä wõttad parranda,
Keſ ellab, ligub Sinno wäeſ,
Sell' ſurmaſ, elluſ rohu käeſ;
Miſ nõu on olnud Sinnul ſeäl,
Jääb teädmatta ma-ilma peäl!

Some ja marahwa wanna pruuk.

Some rahwas on wannal cial Aſiamaalt
ſeie tulnud ja on neil ſiis ka praego weel mõn-
ned Aſiama wiſid ja kõmbed. Pulmad, miſ
tallorahwa jureſ maal peetaſſe, on iggaford
prudile ſurekſ murrekſ ja raſkufeſ, ſeſt et igga
kutsutud pulmalisſele peab andid andma; kaſ
mõnni küünart riet, ſuffad, kindad ehk paelad.
Temma ſaab kül ſelle eeſt ka rahha, agga ſagge-
daſte nenda wähe, miſ ſeddagi ei ſelleta.

Nenda on ka mõnneſ koftaſ meie mail ſe-
ſamma luggu ja rummal pruuk weel praego
alles! Bruut peab ſure waewaga willo kerjama,
kraſima, ſedrama ja walmiſ kudduma ja pärraſt
pulma rahwale ärra jäggama, keſ weel willo
näo teggewad, kui andid head ei olle; mõnni

annab 3, 5 ehk 10 Roppikad prudile pari
suklade eest, kas se on õige? Siin woib sedda
julgeste üttelda: „Se on weel üks pruuk, pag-
gana usso aiast ja otse kohhe nore rahwa ri-
suminne!”

Kui se pruuk nüüd raske olleks mahha jätta,
siis olleks pulmaliste kohhus ollewad, temmale
kahte wõrra hinna wäärt rahha anda, agga mitte
nenda, kuidas praego weel pruuk on, 30 rubla eest
andid wälja jäggoda ja ausa kutsutud pulmaliste
käest waewalt 5 rubla jälle sada. Et üks pruut
emma annete eest ni palju jälle saab, kui tem-
ma on wälja annud, ei olle küll meie mail
ükski noorik mitte weel näinud.

Misti üst ei falli siis,
Mis on pagganatte wiis:

Jätke ahnust usse tahha,
Se on iggas asjus pahha
Reikis laias ilmas teäl,
Koddo, kui ka pulma peäl.
Unde nõudminne on häbbi,
Anna nore-paril' abbi,
Jstu laua tahha mahha,
Ringi prudil muido rahha
Kui sull' on, — siis teiste ees

Olled sa aus pulma-mees,
Aes ei kerja sukka, kinnast,
Egga paela prudi rinnast.
Ärra joog ka näggalaste,
Wenda sõ ka kassinaste,
Wata, usso sedda, siis

On sul õige mehhe wiis! —
Kummalust on mitmes kohtis,
Wõnni siis ka pulmas tahtis
Ennast joobnuks, roppuks tehha,
Mis küll nähtud, saab weel nähha! —

Pulmaliste õiskaminne,
Sörme-looko wäddaminne,
Sures rinkis tantsuminne,
Kiideminne, wanduminne,
Waidleminne, äggaminne,
Pude-made jäggaminne,
Wõnnes pulmas on küll palju,
Kiid ja kärä wägga waljo!

On jo saggest rahwa käes,
Kui on wiin ja õllut pääs! —
Se on siis üks tõe sõnna:
„Sominne on patto emma!”
Olle kõrtsus, warrul, pulmas,
Sominne on keiges ilmas,
Kust keif turjas wälja teeb,
Mis sind meletumaks teeb.

Kamsatka.

Kamsatka on wiinne Wennema piir, iddu tule pool, mis Peterburgist peäle 12 tuhhat wersta kaugel on. Seäl ellawad rahwas pea ilma leiwata ja solata. Jäsegi Wennema soldatid ei sa seäl täit suu mona, waid agga pole ja teise pole eest antakse neile rahha; sest et se wäddo senna wägga paljo maksab, siis ellawad ennamiiste kalladega.

Üks wäe üllem kirjutab, et temma aastal 1865 sedda seäl omma silmaga on näinud, et keif toido aesi seäl wägga kallis olle. Wilja egga ühtegi södawad toito seäl ei kaswa. Soldatidele antakse lubba jahhi peäl kaita, kus mönni kalli linno nahkade eest mitto sadda rubla woiwad tenida ja sawad ka sedda; agga et need ennamiiste poisimehed on, siis lähhab nende tenistus keif wina eest ärra, mis nemmad wägga armastawad.

Et keif aesi kallis on, wöime siin allamal nähha.

Aastal 1865 maksis Kamsatka maal:

1. üks ember, se on 10 toopi wiina, mis lahja olli, 160 rubla, se on 16 rubla toop.

2. üks nael sufrud	4 rubl. 50 kopp.
3. „ „ wennetubbakaft	5 „ — —
4. „ „ woid	1 „ 50 kopp.
5. „ „ sola	1 „ 50 „
6. „ „ sepi	2 „ — —
7. „ „ püssi-rohto	5 „ — —

Kuuda luggo praego seäl on, ei olle meile mitte teada; agga keif aesi wöib seäl prago ikka kallim olla, kui siin. Käl on nüüd meie kodus, suurt Jummalat tännada, kes meid on ühte male ellama pannud, kus paljo kergeminne ja alweminne omma elloüllespiddamist wöime leida, kui neil, seäl külmal maal. Ja nenda on weel paljo maid taewa al, kellel willetsam ello on, kui meil.

Kas olgo külm ehk soe Ma,
Seäl inimest jo toidad Sa,
Ni immelikkult siin ehk seäl
Se sure laia ilma peäl.
Oh Jummal! Sinno taewa al
Käl rohkesti nüüd iggal maal:
Kus toit ei kaswa Ma seest,
Seäl annad sedda merre-weest,
Ja ikka uest jälle lood
Ja omma rahwa kätte tood.

Menister mõistab linno-keelt.

Persia sultan ehk kuningas „Mahmud“ olli suurde sõddade läbbi, mis temmal allati naabridega olli, omma rifi rahvast puhtaks teinud ja kus innimenne filmad pöris, seal muud nähha ei olnud, kui ahjo warremed, leskede naeste ja waeste laste nutto heäl.

Kord olli üks menister nalja pärrast ütlenud, et temma lindude keelt mõiste, mis temma ühhe preestri käest olle õppinud. Kuningas piddas need sõnnad meles ja kui nemmad jahhi peäle läksid ja ühhe ärra ärwituid külla kohta said, kus üks suur pu seisib, näggi kuningas selle pu otsas kaks õskulli, kes teine teisega fraaklesid. Sedda nähhes, tullid need menistri sõnnad temma mele ja ütles nüüd kiusates: „Kule menister!“ tänna pead sa omma prowi teggema ja mulle ütlemä, mis need kaks lindo seal pu otsas kõnnelewad?“

Menister läks tasakaste pu alla ja teggi nenda, kui kuleks temma hõlega lindude kõnnet. Kui taggasi tulli, ütles temma kuningale: „Muist jutto kuulsin õige selgeste; agga ma ei julge sulle sedda mitte ütelda.“

Agga kuningas ütles: „Minna kässin sedda! ja kui sa sedda ei te, siis pead surma surrema!“

„Sinno käsko pean ma kuulma!“ kostis menister ja ütles: „Need kaks lindo räkisid omma laste kotsja asjust ja se teine ütles: Minna lubban kül; agga selle seadusega, et sa omma tütrele wiis laggunud külla kasarahhaks liggi annad. Selle peäle kostis prudi isä: „Kui se muud ei olle, siis annan omma tütrele sadda laggunud külla ja liina, kui sa sedda umbest tahhad. Andko Jummal meie kuningale pitka igga ja kallist terrist, siis ei olle laggunud kohtodest pudo mitte, ni kaua kui temma waltitseb.“

Selle jutto peäle jäi kuningas mõtlema, et temma tännine, kui üks küllade ja liinade ärra ärwitaja olnud, teggi naabridega rahho ja laekis keif mahha lõhbutud küllad ja liinad üeste ülessehitada ja püdis keigiga rahho. Nenda sai ühhest hirmsast werrejännulisest kuningast keige parrem ja heldem isälik kuningas, kedda keif enne kartsid ja wiiksid, ja nüüd jälle südamest armastasid ja auustasid.

Menister lindo kuulma tarf
Ja Kunningas ka moista erk,
Et jättis mahha waeno-meelt
Ja pöris nenda furjalt teelt,
Ja teggi muist ka jälle heast,
Mis enne olli temmal weast;
Müüd pöris ätkist temma meel
Ja kõndis jälle ello teel! —
Menister targem teiste seast,
Kes sedda wälja arwas heast:
Ei linno-lest teadnud ta
Seäl rohkemat, kui sa ja ma!

Jutto jätkud.

Üks kuningas ütles ühe moisa wannemale,
et ükski ei wõi kolme sõnna kirjutada, mis ei
wõi parremaks ehk pahhemaks pöördä ja nenda
rahho riklumist sünnitada.

Moisawannem wöttis sulgo ja kirjutas: üks,
kaks, kolm. „Jah! sull on õigus!“ kostis kun-
ningas, siin ei olle wigga.

Wiimne seädu.

Kasper Maine olli üks otsato rikkas Inglis-
ma mees; agga wägga lustlik feige ello aia ja

ka surma tunnil weel. Kui surm liggi olli ja
paljo sõbrad temma ümber seisid, kutsus omma
wanna teendrit omma ette ja ütles: „Kule Ja-
kob! kaua aega olled sa mind truiSte teninud
ja feige selle aia ka joomist armastanud, siis
ollen minna omma wiimse seäduSe ehk testa-
menti lasknud üles panna, mis sinnule suurt
himmo jooma teeb, ja mis sa selle musta laeka
jees leiad, mis minno modi al on!“

Wanna Jakob arwas, et se muud ei woi
olla, kui hea tüf rahha ehk paar toššinad pud-
delid wina. Agga, kui perremees surnud olli,
ei leidnud Jakob laekast muud, kui ühe —
solasse häringa!

Rahjo tasuminne.

Tallomehhel surri temma feige parrem lehm.
Temma naene kurwastas selle ülle wägga, jäi
haigeks ja surri, mis ülle mees ennast wägga
kurwastas.

Teised küllamehhed trööstisid tedda ja üks
ütles: „Sinnul olli üks hea ja wapper naene,
se on töšš; agga selle wasto leiad pea jälle
abbi, sest sa olled alles noor ja saad siis pea

teise jälle! Minnul üksi on kolm tüddart ja neist tahhan ühe sulle anda, kui sa mo wäi meheks tahhad jada?"

Üks teine pakkus omma ödde ja kolmas omma emma-ödde naeseks.

„Oh sa taewas ja Ma!“ hüdis se lestmees, „nüüd nään küll, et siin küllas naesed on ker- gemad sada, kui lehm! Maene on häddaga paar päwa surnud, pakkutakse jubba pool to- sinad naesi; agga kui lehm surri, ei tulnud keddagi lehma pakkuma!“

Mease kahjo teiste eest,

Wägga suur ei olnud nüüd,

Ollesid jo ainud meest,

Mis se lest neil' annab süüks!

Lehma olleks enne wõtnud,

Mötles: „Kui ma kätte saaks!“

Ennast olleks lessjeks jätnud,

Watama weel mõnneks aaks. —

Kas tahhad?

Üks noormees astus tüddarlapse ette ja küs- sis: „Kule Marri! kas tahhad mind sada?“

„Oh ei!“ kostis tüdruk; agga kui sa tahhad, woid sa mind sada!“

Wata maale, wata linna,

Tüddarlapsed keif on head,

Sest on raske kosja minna,

Kedda sa neist wõtta tead?

Neid on küll jo hulga seas,

Kellel sappi külges pais,

Puhteb siis, kui tanno peas

Ja on ifka wihha täis!

Saapa warras.

Brantsussemaal Pariislinnas olli üks kelm, kes tahtis ärrareisida, agga temmal ei olnud õiged saapad jalgas, et woiz teele minna. Selle nõu pärrast läks ühe saabaseppe jure ja tellis ommale ühe pari saapaid, mis teisel hommikul kello 7 ajal piddid trahteri peäle temma kätte todama. Seält läks teise jure ja tellis ka ühe pari, mis teisel hommikul kello 8 ajal piddid temma kätte todama.

Teisel hommikul kello 7 ajal tulli eesimenne ja tõi ommad saapad. Kui ta neid jalga kat- sus, siis teggi nenda, kui olleks teine kitsas olnud ja pallus, et meister piddi teist kojo wi- ma ja palko peäl nattikenne ülles löma ja pär- rast lõunat jälle ärra toma. Nenda läks se.

Selle peäle tulli teine, kello 8 ajal ja tõi ommad saapad. Kui neid jalga katsus, siis ütles teist ka kitsa ollewad, pallus kojo wia, palko peäl nattikenne üles lüa ja pärrast lõunat taggasi tua. Ka se läks omma saapaga.

Häddaga ollid saapa meistrid ärra läinud, läks trahteri perremehhe jure, maksis omma sõma-rahha, istus posti-wankrile ja sõitis ärra, sest temmal ollid nüüd saapad käes; kui küs mitte ühhe meistri tehtud, agga pääsidsid kofko.

Pärrast lõunat tulsid saapameistrid ja said mõllemad trahteri koja treppi peäl kofko, teisel teine saabas näppo otsas; agga, kui järrele küsidsid, olli kelm nende kahhe saapaga omma teed läinud!

Petjaid on küll iggal maal,
Wannal, kui ka uel a'al:
Nenda siin ka, kuida seal,
Iggal pool ma-ilma peäl:
Hädda! hädda! hiiütte siis,
Wargus on üks rummal wiis!
Süddamest, kell' lõpnud arm,
Sedda waewab wimats hirm!

Kaup on wannem, kui meie.

Üks Polama juut käis möda linna ullitsad, härja-nahk selgas. Maljakas kaupmees tulli temma wasto ja küsis: „Kule juut! Kas tahhad omma nahka ärra müa?“ — „Di jah!“ kostis juut. — „Mis sa küsids selle eest?“ küsis kaupmees. „12 rubla,“ kostis juut. — „Se on palju rahha!“ ütles kaupmees, „agga ma tahhan sulle sedda anda; tulle minnuga liggi!“ — Juut armas, et naad kaupmehhe maease piddid minnema ja läks järrele; agga kaupmees läks seäna, kus furnud lomade nahhad sawad mahha nüljetud. „Oh wai!“ hüdis juut, „kus tahhate mind wia?“ ja tahtis ärra jooksta; agga kaupmees piddas tedda finni ja ütles: „Eks kaup wannem ei olle, kui meie!“ ja lubas juuti peksta, kui ta ei tulle ja kaubast taganeb. Kui naad alles nenda riidlesid, tulli üks sõdapealik ja küsis, mis riid se piddi ollema? Kostis kaupmees: „Minna ollen judi nahka 12 rubla eest ärra ostnud ja tahhan lasta mahha nülvida; agga juut taganeb ja tahhab kaupa walleks tehha ja mitte minnuga tulla: eks kaup wannem ei olle, kui meie!“ Juut wär-

rises, kui hawa-leht. Pealik ja kaupmees läksid
naerdes ärra ja nenda sai juut omniast häddast
lahti. Juut olli härja nahka, ja kaupmees juudi
nahka kaubeldes arvanud. Teine furd olli juut
paljo targem, nahka müma.

Olle maal eht olle linnas,
Iggal pool te silmad lahti,
Wata, ma-ilm seisab winnas,
Püab sinno ülle mahti!
Olle terraw, moista rutto
Mis sa kuled teise suust,
Mõttele järke igga jutto,
Muudo olled ni, kui — puust!

Üks Trimamees ütles omma sõbrale, kes tedda
20 aasta pärrast kuulma tuli: „Wata sõbber!
siin on minno naene ja se teine on minno tüd-
dar. Se norem on minno tüddar!”

Mis on raswasem kui rasso?

Muld ja Ma.